
A Pals hi havia port.. prova documental

Autor:

Data de publicació: 06-01-2014

Article amb tot l'història de recerques fetes sobre el port de Pals en el que finalment es demostra documentalment que hi havia existit algun tipus de port, (p.e.: per varar els vaixells a la sorra com el de Barcelona fins el s.XVII).. atès que el 1827 la màxima autoritat geogràfica de Ferran VII diu:

**..este puerto no está habilitado..
evidentment perquè s'havia cegat i no els va interessar obrir-lo de nou..
fins i tot al cap de cent anys hom negava que mai no hagués existit..**

Article amb tot l'història de recerques i treballs fetes sobre el port de Pals en el que finalment es demostra documentalment que és cert que a Pals hi havia existit algun tipus de port, (p.e.: "de platja o de riera".. per varar els vaixells a la sorra com el de Barcelona fins el s.XVII)..

1834 en Laborde diu que a Palz hi havia port .. apart de que som els millors

..A l'embocadura comença la platja de Palz, que s'estén la distància d'una llegua, i al final de la platja hi ha la torre del mateix nom, que protegeix un petit port anomenat "de Riera". En aquest punt la costa comença a pujar fins al port de Palamós a dues llegües i mitja..

1827 la màxima autoritat geogràfica de Ferran VII diu de Pals i de Torruella:

..este puerto no está habilitado..

al primer cop d'ull semblava ser perquè s'havia cegat i no els havia interessat obrir-lo de nou..
però investigant una mica més a fons en Miquel Llauredor ha trobat que en termes generals hi havia un missatge sobre-entès i el seu significat era:

..Este puerto no està habilitado.. para la carrera de Indias

És a dir encara al 1827 => cinquanta anys després de la pragmàtica de Carles III, que permetia "oficialment" als ports catalans comerciar amb Amèrica..
als ports de Pals i Torruella s'els havia denegat l'accés a la carrera d'Índies...

PERQUÈ?

tots sabem que fins i tot al cap de cent cinquanta anys hom negava que mai no haguessin existit..

Bé aquest fets reforcen encara més la referència del nom medieval de Pals en llatí aportada per en Capmany..

...Villa de Paludibus. Vila de Pals , Villa marítima de Catalunya... Tot va sorgir, remenant uns llibres del s.XIX en els que es pot comparar una població catalana amb una de semblant castellana i així constatar que ja llavors (al 1827) pagàvem al rei més del quàdruple d'impostos que els castellans (en el cas de Palos/Pals..6.781rs.19mrs./28.286rs.31mrs. per una relació de densitat de població d'1:1,5 -1000hab/1501hab-). En aquests llibres es pot veure també que Navarra i el país basc no pagaven res al 1827.. (ni ho paguen avui..) -no van perdre els seus furs pel fet haver entrat a Barcelona amb el Duc de Berwick el 1714-..

Es tracta del catàleg oficial de Miñano-Machuca, en ells ha aparegut (sense buscar-la) una prova inapel·lable de que a Pals hi havia hagut port:

PALS, V. R. de España, provincia de Cataluña , corregimiento y obispado de Gerona*
A. O. , 300 vecinos, 1,500 habitantes , una •
parroquia , un hospital. Situada en una pequeña altura , a una legua del mar por la parte del E., y la rodea una dilatada campiña: este puerto no está habilitado. Conf, IK)r E» con el mar Mediterráneo, por S. con Bagur y Regencos, por O. con San Feliu de Boada, y por N. con Fontanillas 7 Torruella de Mongri. Produce trigo-, legumbres , vino y aceite. DisU a5 ^ horas de Barcelona 7 7^ (de Gerona. Contribuye 9B,i8(i rs. 3f mrs.

Cronologia de l'esment del port de Pals

1993.- Na Teresa Baqué diu al primer simposi celebrat al CEC que Pals va ser el port de sortida de les naus amb què Colom va realitzar el viatge de descoberta d'Amèrica l'any 1492.

1994.-En Lluís Racionero presenta en Bilbeny al seu programa on hi participa una persona que diu tenir un document que parla de les queixes d'una flota que s'està preparant a Pals i els nanos els roben les vitualles de la platja.

1997.- Na Teresa Baqué diu que Pals va ser el port de sortida de les naus de Colom a: "Noves dades sobre el descobridor d'Amèrica a Catalunya (l'herald "Paine pour Joie"), mecanoscrit presentat al V Col·loqui d'Estudis Americans de Nordamèrica; North American Catalan Society, University of South Florida, Tampa, març de 1987.

1998.-En Jordi Bilbeny Brevíssima rel·lació de la destrucció de la història. Els llibres del Set-ciències, Arenys de Mar, p. 49-54

1999. Jordi Bilbeny La descoberta catalana d'Amèrica. Edicions Gargot, Granollers, p.37-50.

2003.- En David Grau llença la pel·lícula: L'apropiació del descobriment d'Amèrica: una conspiració d'estat?

2004.- La FEHC troba un topònim amb el mot Grau a la vila de Pals (topònim que també existeix abastament en altres punts de la geografia dels països catalans, com per exemple: El Grao de València (el port de València). En Bilbeny el troba contingut en el topònim "Platja del Grau" que fa referència al tram de platja situada entre el riu Daró i l'antic solar de les antenes de Radio Liberty, que formen les platges de la reial vila de Pals, juntament amb les platges la de la

2010.- En Xevi Mató llença la pel·licula: "42º: La història prohibida"

2011.- Na Eva Sans, troba un albarà amb un segell sigil·logràfic de la Cort de la Batllia del Castell de Pals a l'arxiu de la Corona d'Aragó, al barri gòtic de Barcelona. El manuscrit, datat el 29 de juliol de 1406 està signat per Joan Abril, i hi surt el nom d'Antoni Vinyals, patró de Ilagut, de Palamós, que hauria carregat a Pals un sac de farina per descarregar a Barcelona. Aquest document confirma que la vila tenia activitat marítima.. però els seus detractors diuen que un sac de farina no serveix per a documentar una infraestructura portuària.

2011.- L'Albert Fortuny presenta un estudi sobre el mapa geològic de Pals (més tard a l'UNH) on s'hi veu el subsol d'uns aiguamolls (avui dessecats) que d'antuvi havien estat banyats pel mar formant un port natural.

2013.-En Jordi Bilbeny presenta al 13è simposi: "Evidències de l'existència del port de Pals als textos antics"

2014.- En Lluís Matamala troba un mapa de la costa de Pals on es veu clarament el port natural de Pals i com connectava amb el mar.. s'hi pot veure la "Torre de Pals" totalment rodejada d'aigua

2014.- En Manel Capdevila publica un article sobre la troballa a un document oficial de Ferran VII (1827), on qualifica Pals de "Vila Reial" i diu que Pals té port.. però que no estava habilitat el 1827: PALS, V. R. de España, provincia de Cataluña, corregimiento y obispado de Gerona....: este puerto no está habilitado

2014.- En Miquel Llaurador troba al "Dietari de novell ardots" una ordre (s.XV), per a transportar vitualles amb pòlissa de carregament per mar a una sèrie de "lochs marítims", entre els quals s'hi troba Pals... tots els altres llocs esmentats tenen port reconegut (és a dir.. algun tipus de port, p.e.: per poder varar els vaixells a la sorra com el de Barcelona).

[..] y de dit regent hauran aguda y cobrada pòlissa de carregament, en la qual se haje de posar lo nom de les persones que volran aportar, o fer portar, dites vitualles y altres coses sobredites per mar, y la quantitat d'elles, y lo loch o lochs a hont las volran aportar.

6. Entenent que en alguns altres lochs marítims ni altres confins y límits de dit Principat y comtats se puguén aportar y fer aportar dites vitualles y altres coses sobredites, sinó en los lochs següents: Primo Canet, Coblliura, Llançà, La Selva, Cadaqués, Roses, Empúries, Torroella de Mongrí, Pals, Palafrugell, Lloret, Tossa, Palamós, Sanct Feliu de Guíxols, Blanes, Arenys, Mataró, Barcelona, Sitges, Vilanova de Cubells, Tamarit, Torradenbara, Tarragona, Vilaseca, Cambrils, Tortosa [..]

I afegeix que a un document en llatí: "Monumenta Germaniae", l'expressió "palos portus", fa referència a un tipus de port o bé a una part d'aquest port en forma de llacuna (palus).. confirmant el que diu Corominas a l'Onomasticon sobre l'origen del nom de Pals, que no té res a veure amb el ridícul escut amb "tres pals" votat per l'ajuntament de la "vila reial", que ha deixat de banda tant l'etimologia com la filologia..

Pertz - 1863 - ?Visualització completa - ?Més edicions

Galee vero Pisanorum iam erant in plagia de Castagneto; et audientes, quod galee nostre erant apud portum Pisanum, retro redeuntes se inter palos portus Farexie recluse- 5 runt, optime se necessariis ad defensionem eorum munientes, ...

2014.- En Miquel Llaurador troba al "Laborde"

..A l'embocadura comença la platja de Pals (Pals Beach), que s'estén la distància d'una llegua, i al final de la platja hi ha la torre del mateix nom, que protegeix un petit port anomenat "de Riera". En aquest punt la costa comença a pujar fins al port de Palamós a dues llegües i mitja..

Cronologia de l'ús de la platja de Barcelona com a port natural

S'ha demostrat dons que a Pals hi havia algun tipus de port, (p.e.: per poder varar els vaixells a la sorra com el de Barcelona). Com a prova d'aquest fet, vegem una cronologia de l'ús com a port de la platja de Barcelona:

- 1321- Jaume I:..El mes de setembre els consellers de Barcelona havien demanat al rei Jaume II alguna acció contra les galeres dels ... i hagué de recomanar als consellers que armessin les galeres que tenien per a la defensa de la platja..
- 1360- Pere Terç:..El 4 de novembre del mateix any, un petit estol de vuit galeres i dues naus, manat per Olf de Pròixida, sortia de la platja de Barcelona amb la jove reina Constança a bord.⁴ Sabem que Jaume de Mitjavila s'embarcà en un d'aquests vaixells i ...
- 1375-:..Guillem de Peralta, li va donar la millor galera, entre les velles recentment reparades que hi havia a la platja de Barcelona ...
- 1409- Martí l'humà: ..i el poble barceloní...va celebrar amb festes, processons i alimàries la victòria del seu ídol ... A penes s'havia escolat un mes des que la galera portadora de les noves victorioses arribava a la platja de Barcelona...
- 1431- Anfós el magnànim: ... i li mana que vagi a trobar-lo, immediatament, amb la seva galera, a la platja de Barcelona...
- 14XX-:..El dia 14 d'agost partí finalment la galera anomenada «de la Guàrdia», capitanejada per Ramon Guerau, en l'acció del ... temut enemic; l'al- tra era una nau de mossènyer Torrelles, que els corsaris havien capturat a la platja de Barcelona...
- 1477: ..les galeres de mossen Vilamari: La Cort del Principat ... general del Senyor Rey, de les robes e mercaderies que descarregava en la platja de Barchinona e no en altra part, dins lo temps dejesu scrit..
- 1571- Joan d'Austria: ..El rruyn tiempo no me dexo llegar a esta playa hasta los XIX en la tarde..
- 1562- Çurita: ..Recogiófe el rey en las galeras en la playa de Barcelona vn fabado a dies de Mayo,y de allí fe fue al cabo viejo q llamaua" de Lobregat,adonde fe determino efperar toda la armada de naues y , leños y otros nauíos..
- 1596-: «Dilluns, a 4 de mars, any de la nattivittatt del Senyor 1596, entrà en la presentt ciuttatt de Barcelona ... P. 61-62:

«Capítol 18: com arribaren 20 galeres en la platja de la present ciutat y per venir lo duc de FERIA ab elles, lo qual se deye..

1664- 5 de novembre: .. estiguen les galeres en lo port (Barcelona) de la present ciutat..

Interpretació errònia d'una referència al port de Pals

L'error va venir en fer una recerca a google books sobre un article de la Revue historique, Edicions 599-600. AGS, K 1604 le 4 novembre 1601 on es pot llegir: « [...] sobre todos nos habeis de pasar por los puertos de Camfran ni otros de Bearne y menos por Venasques porque soys demasiado conosciado, antes bien passareiz por el puerto de Pals para ir al puerto de Toxa a la casa del capitán Senten el qual estava prevenido" [..]

Aquest text es presta a confusió "puerto de Pals para ir al puerto de Toxa".. (podrien ser Pals i Tossa.. encara que es veu ben clar que està parlant de diferents "ports de muntanya" i en el text la lletra "x" substitueix la lletra "r").. Però si es mira d'on ve aquesta nota, cercant a la revista francesa el text complet de l'article.. en ell es pot veure que les paraules "puerto de Pals para ir al puerto de Toxa" de la nota "original" en castellà... només es poden referir a ports de Muntanya, ja que parla d'un espia, que al segle XVI feia contraban al Pirineu d'aquells cavalls catalans antecessors dels "mustang americans" -que hom pretén que mai no van existir- .. Al text de l'article en francès (a la pàgina 78) es desfà completament el malentès del ball de paraules: "col de Palas pour aller au col de Tora (proche de la vallée de Bénasque)"

Llegenda del tresor fugisser de Pals (Narcís Subirana):

"En aquells temps, a Pals, hi havia port. I la platja s'estenia terra endins fins gairebé tocar-se amb els Masos de Pals, on molts pescadors bastien les seves barraques per guardar-hi els ormejos. Encara no fa gaire es podien veure les antigues arcades sota les quals reposaven les barques. I encara avui, molt a la vora del que era el camí Ral, més enllà de la closa d'en Caçà, es pot veure una cova discreta i encofurnada entre els matolls. Era coneguda com la cova dels Lladres, ja que per aquells boscos, corriols, puigs i camps abundaven els saltamarges, que o bé s'amagaven en aquella cova o bé hi amagaven els seus botins.

Fou durant aquells anys malsegurs quan un vaixell, carregat d'or i pedres precioses, atracà al port tot guiant-se per la torre de Mar. Portava aquell opulent regal, segons s'explica, a un destacat senyor de la vila reial de Pals per agrair-li la seva col·laboració en un viatge més enllà de les terres conegudes".

Llegenda de les sirenes i la torra mora

Hi ha una altra llegenda que també ens parla de la Torre Mora, la platja i les dunes. " A la vila de Pals un cop l'any a l'hivern, totes les sirenes del món es reunien al voltant de la torre de Mar que nosaltres coneixem com a "Torre Mora". La primera cosa que feien en sortir de l'aigua era treure's el vel de color blau i el posaven damunt la sorra de la platja, després començaven a contar tots els grans de sorra fins a la matinada. Els pescadors, que ho sabien, s'amagaven darrere les dunes per poder agafar el vel de la sirena. Aquell que ho aconseguia es casava amb ella i es convertia en un home molt ric. La raó que vinguessin a Pals les sirenes és perquè la seva reina habitava les illes Formigues: era la més bonica de totes. Un dia s'enamorà d'un pastor, i el pastor també caigué bojament enamorat d'ella... el que semblava un amor impossible, es féu realitat. La sirena sortí del mar endinsant-se terra endins i el pastor baixà de la muntanya, fou d'aquesta manera com es formà l'Empordà.

Quan algun dia visiteu la vila de Pals després de passejar pels seus carrers i places sortireu pel portal de la torre del Rom i us trobareu al Padró. Mirant al nord, si observeu atentament, veureu les muntanyes del Montgrí que separen l'Alt i el Baix Empordà, i si us hi fixeu bé descobrireu el perfil de la sirena encantada: el cap, el pit i la seva cua que encara el mar acaricia i que representa les illes Medes. Pot ser que una de les raons que a Pals no hi restin pescadors, a part de quedar soterrat el seu port, és que degut a què tantes sirenes convinguen tots els pescadors aconseguiren finalment agafar un vel i convertir-se en homes rics.

Manel Capdevila- 6, gener, 2014

llibres que no interessaven a ningú Explicació molt fàcil.. descarregant aquests llibres podrem comparar una població catalana amb una de semblant castellana i veurem que encara (o ja..) pagàvem més del doble d'impostos el 1820 i veurem també que a Navarra i país basc per haver entrat a degoll a Barcelona amb el Duc de Berwick el 1714.. no pagaven res el 1820..(ni ho paguen avui..)

Remenant el catàleg oficial de Miñano-Machuca, ha sortit una prova inapel·lable de que a Pals hi havia port:

PALS, V. R. de España, provincia de Cataluña , corregimiento y obispado de Gerona* A. O. , 300 vecinos, 1,500 habitantes , una ? parroquia , un hospital. Situada en una pequeña altura , a una legua del mar por la parte del E., y la rodea una dilatada campiña: este puerto no está habilitado. Conf, IK)r E» con el mar Mediterráneo, por S. con Bagur y Regencos, por O. con San Felu de Boada, y por N. con Fontanillas 7 Torruella de Mongri. Produce trigo-, legumbres , vino y aceite. DisU a5 ^ horas de Barcelona 7 7^ (de Gerona. Contribuye 9B,i8(i rs. 3f mrs.

Pals vila reial

Pals està al costat de Torroella de Montgrí, que tenia el palau dels reis, tots els reis catalans han passat per aquest palau, ja que aparentment era el palau d'estiueig dels reis. per tant es molt probable que molta aristocràcia i els "bons homens" també tinguessin residència per la contrada. el que és interessant és el creixement fora muralles d'alguns pobles de la contrada, per exemple Ullastret (conegut per les ruïnes iberes) que té una llotja medieval o del renaixement fora muralles, això només es podria haver donat només si per la contrada s'hi movien moltes riqueses,

Pars proper Torroella, que és la casa del rei, i tots han passat del Palau de reis català, perquè està clar que la residència d'estiu del rei. Per tant, molts nobles i pot area "bones Homens" també era a casa. És interessant per desenvolupar una sèrie de pobles de la zona fora de les muralles de la ciutat, per exemple Ullastret (les famoses ruïnes de la Península Ibèrica) amb Renaixement o el mercat medieval extramurs, només pot donar-se només si la regió "Hi ha molts en moviment riquesa

El fet de que en Pla i el port Pals , a mi no em sorprèn en absolut que no en digués ni piu, també en cas que ho sabés tot, perquè el que segur que sabia és quines coses podia o li convenia publicar i quines no

Cronologia de l'esment del port de Pals

1997.- Na Teresa Baqué diu que Pals va ser el port de sortida de les naus amb què Colom va realitzar el viatge de descoberta d'Amèrica, l'any 1492 a."Noves dades sobre el descobridor d'Amèrica a Catalunya (l'herald "Paine pour Joie"),[mecanoscrit presentat al] V Col·loqui d'Estudis Americans de Nordamèrica; North American Catalan Society, University of South Florida, Tampa, març de 1987.

1998.-En Jordi Bilbeny Brevíssima relació de la destrucció de la història. Els llibres del Set-cències, Arenys de Mar, p. 49-54

1999. Jordi Bilbeny La descoberta catalana d'Amèrica. Edicions Gargot, Granollers, p.37-50.

2004.- La FEHC va trobar un topònim el mot Grau a la vila de Pals (topònim que també es troba abastament en altres punts de la geografia dels països catalans, com per exemple: El Grao de València (el port de València). En Carles Camp el va trobar contingut en el topònim "Platja del Grau" que fa referència al tram de platja situada entre el riu Daró i

l'antic solar de les antenes de Radio Liberty, que formen les platges de la reial vila de Pals, juntament amb les platges de la Fonallera i del Racó.

2011.- Na Eva Sans, troba un albarà amb un segell sigil·logràfic de la Cort de la Batllia del Castell de Pals a l'arxiu de la Corona d'Aragó, al barri gòtic de Barcelona. El manuscrit, datat el 29 de juliol de 1406 està signat per Joan Abril, i hi surt el nom d'Antoni Vinyals, patró de llagut, de Palamós, que hauria carregat a Pals un sac de farina per descarregar a Barcelona. Aquesta document confirma que la vila tenia activitat marítima però els seus detractors diuen que no documenta una infraestructura portuària.

Interpretació errònia d'una referència al port de Pals

fent una recerca al google llibres però no es pot accedir al contingut. Revue historique, Edicions 599-600. AGS, K 1604 le 4 novembre 1601 : « [...] sobre todos nos habeis de pasar por los puertos de Camfran ni otros de Bearne y menos por Venasques porque soys demasiado conocido, antes bien passareiz por el puerto de Pals para ir al puerto de Toxa a la casa del capitán Senten el qual estava prevenido" (http://books.google.es/books?id=etZVAAAAAYAAJ&q=%22puerto+de+pals%22&dq=%22puerto+de+pals%22&hl=ca&sa=X&ei=ujA_UrHYKs_G7Aagi4H4Dg&ved=0CD8Q6AEwAg)

es pot llegir a la pàgina 78 de <http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k56200460/f80.image.langFR> El que ha trobat Martí és un vaig piular de pàgina, el 45, que està en castellà, però en el qual hi ha alguna cosa curiós, per la confusió que genera. Perquè si es mira d'on ve aquesta nota es referencia a un text en francès en el qual les paraules "puerto de Pals para ir al puerto de Toxa" de la nota era originalment "col de Palas pour aller au col de Tora (proche de la vallée de Bénasque)"

Llegenda del tresor fugisser de Pals (Narcís Subirana):

"En aquells temps, a Pals, hi havia port. I la platja s'estenia terra endins fins gairebé tocar-se amb els Masos de Pals, on molts pescadors bastien les seves barraques per guardar-hi els ormejos. Encara no fa gaire es podien veure les antigues arcades sota les quals reposaven les barques. I encara avui, molt a la vora del que era el camí Ral, més enllà de la closa d'en Caçà, es pot veure una cova discreta i encofornada entre els matolls. Era coneguda com la cova dels Lladres, ja que per aquells boscos, corriols, puigs i camps abundaven els saltamarges, que o bé s'amagaven en aquella cova o bé hi amagaven els seus botins.

Fou durant aquells anys malsegurs quan un vaixell, carregat d'or i pedres precioses, atracà al port tot guiant-se per la torre de Mar. Portava aquell opulent regal, segons s'explica, a un destacat senyor de la vila reial de Pals per agrair-li la seva col·laboració en un viatge més enllà de les terres conegudes".

Llegenda de les sirenes i la torra mora

Hi ha una altra llegenda que també ens parla de la Torre Mora, la platja i les dunes. " A la vila de Pals un cop l'any a l'hivern, totes les sirenes del món es reunien al voltant de la torre de Mar que nosaltres coneixem com a "Torre Mora". La primera cosa que feien en sortir de l'aigua era treure's el vel de color blau i el posaven damunt la sorra de la platja, després començaven a contar tots els grans de sorra fins a la matinada. Els pescadors, que ho sabien, s'amagaven darrere les dunes per poder agafar el vel de la sirena. Aquell que ho aconseguia es casava amb ella i es convertia en un home molt ric. La raó que vinguessin a Pals les sirenes és perquè la seva reina habitava les illes Formigues: era la més bonica de totes. Un dia s'enamorà d'un pastor, i el pastor també caigué bojament enamorat d'ella... el que semblava un amor impossible, es féu realitat. La sirena sortí del mar endinsant-se terra endins i el pastor baixà de la muntanya, fou d'aquesta manera com es formà l'Empordà.

Quan algun dia visiteu la vila de Pals després de passejar pels seus carrers i places sortireu pel portal de la torre del Rom i us trobareu al Padró. Mirant al nord, si observeu atentament, veureu les muntanyes del Montgrí que separen l'Alt i el Baix Empordà, i si us hi fixeu bé descobrireu el perfil de la sirena encantada: el cap, el pit i la seva cua que encara el mar acaricia i que representa les illes Medes. Pot ser que una de les raons que a Pals no hi restin pescadors, a part de quedar soterrat el seu port, és que degut a què tantes sirenes con venien tots els pescadors aconseguiren finalment agafar un vel i convertir-se en homes rics.